

CATALONIA.

REVISTA LITERARIA SETMANAL

Barcelona, 1 de Desembre de 1906 •

Suscripció per tot: mig any, 250 ptes., tres mesos, 1'25

REDACCIO Y ADMINISTRACIO

Carrer de la Universitat, núm. 47, baixos

N.º 19 | 10 cts.

ENRICH IBSEN

(Dibuix de Joaquim Biosca)

L'Estrofa eterna

(Premi en lo segon concurs de CATALONIA)

Per l'Ibsen

A l'Ibsen no pot considerarse'l com un autor dramàtic a l'ús, ni com home de teatre en el sentit corrent de la paraula; la seva dramaturgia vola més alt; no'n té's aires de les miseres maquinacions d'entre bastidors. Si bé sempre es constructor sòlit, d'una arquitectura savia i senzilla, sense complicacions aparatoses, distingint-se per l'austeritat majestosa i per la serena elevació de pensament expressades per medi d'un diàlec sobri, macís i devegades sec, lo que més s'ha d'estimar en ell es el fons d'humanitat que entranya la seva obra.

Ell, tot y sent un gran artista, ha «teatralisat» la filosofia; sent un excels poeta, ha dramatisat, serenament, sense lirisme, els conflictes de la consciencia humana, les lluites de l'esperit modern amb el vell, fent-nos entreveure, en mig d'un aparent pessimisme, les albors d'una societat nova, més en harmonia am la Naturalesa.

L'Ibsen, contra lo que alguns han dit, no es pessimista ni negatiu a seques. Podrà veure la vida en l'estat present, am totes les negros i injustícies imaginables; podrà neguitejar-se en busca de la veritat absoluta; podrà, devegades, ser crudel amb els impotents pera volar al cims... Aixís i tot, cada negació seva va seguida d'una afirmació decisiva. El seu individualisme tendeix a enrobustir la voluntat, fent-nos més conscients, més forts i sobre tot més homes. La Nora i l'Oswald, són pera mi, les dues figures representatives de la seva filosofia: la primera, que se sent esclava de tots els prejudicis i concupiscencies de la societat actual, pera emanciparse i ferse digne a sí mateixa, ho abandona tot, llar, espòs i fills; el segon, víctima del passat i sense forces pera despendres de les urpes de la mort, tràgicament, i amb ànima de nin, demana a la seva mare que li dongu'il sol.

Seguim-lo i venerem lo al mestre, tant si es del Nort com no. Els grans homes, lo mateix que les grans idees, són de l'humanitat. Seguim-lo, doncs, i, si pot ser, perllonguem el camí que ell ha obert. No defallim ni'ns cancem mai, que no arribi'l dia; pera nosaltres, que, com l'Oswald, haguem de demanar el sol.

Ignasi IGLESIAS

Jo estime'l Mar, eixe eternal poeta
replè d'inspiració,
eixa nimfa inquieta
naixuda'l primer jorn de la Creació.

Quan el món era un chaos sense vida,
quan la Terra era trida,
desfeta en fanch ardent y apilotada,
y en el seu sè nadant,
el Mar, ab veu ardida,
cantava ja l'estrofa escomençada
que pels segles dels segles va cantant.

Jo, ab alma ensimismada,
vora del Mar escolte sa cantada,
sempre nova y vibrant,
sempre plena d'engís y de misteri,
tenint per tornaven l'ample hemisferi,
sala immensa y brillant.

Quan Júpiter, l'Etern Pare,
va engendrà'l Mar ab Junus, la gran nare,
li va donar la lira que Apolus va deixar,
tot diguentli: — Poeta,
pren eixe dó diví y canta encara,
canta sens may parar.—

Dende llavó que canta
eixa cançó vibranta,
prenyada de remor de força y vida;
dende llavó que espanta
a l'ànima atrevida,
ab el misteri etern de sa florida,
que dins de l'infinit
té de granar com tot lo que ha florit.

Sobre la plage immensa
arriba una onadeta que escomença
el vers primer de l'eternal estrofa,
després una altra arriba
que s'allarga un poch més sobre l'arena,
y així, sobre la riba,
les onades venint de tota mena,
ab rims vibrants d'oscumejanta tofa,
tix l'eternal poeta
la poesia immensa y misteriosa
que circonda l'hemisferi
y canta de son cor l'etern misteri.

Un dia es blana y dolça,
remorejant com font entre la molsa,
canta llavors l'amor de les gavines,
la l'única de parpallants esteles,
lo blanquejar de platejades veles,
la frescor de les aygues coralines,
la joya tant preuada
de mariners cantant en l'escotella,
el tornasol de l'ona perlejada
y'l nadareig de la marina estrella.

Un altre, l'aubia fresta
tix l'estrofa ab el ritme de tempesta;
canta en alexandrins sa fonda pena,
y en lloch de sa besada
dona a la plage trista y fuetejada
l'empenta furiosa y d'odi plena,
de llarmes amargantes,
arrosant les arenes tremolantes.

Llavors eixe poeta
 gelosí de la Terra, sa esposada,
 ab bramits de sa furia jamay queta,
 ses penes va cantant a sa estimada.
 Li conta que ella un dia
 era casta de tota macadura
 d'humana vilania,
 que en sa verge planura
 que té per cobertic l'alta estelada
 tenia'l gran encant de'l que s'ignora;
 mes un dia, en mala hora,
 profanant lo sagrat d'aquella estada,
 l'home petjà sa plana esmeragdina
 plena de pau divina,
 encenguenthi la guerra,
 eixe abort miserable de la Terra.

Enjà, d'onde aquella hora,
 vegé creuar la nau profanadora
 pels màgichs plans de son reclus domini,
 y l'arma venjadora
 anà extenent per tot gren extermini.
 Aleshors les onades
 ab les sanchs dels humans foren tacades;
 s'espantaren els monstres y les foques,
 les ones gemegaren,
 s'extremiren les roques,
 els estels s'apagaren
 ab el fum infernal de negres boques,
 y l'encant divinal de lo ignorat
 va quedar profanat.

Per açò l'ona fresta
 quan tix l'estrofa ab ritme de tempesta,
 canta a la Terra, eterna desposada,
 tot son odi de verge profanada,
 que a ses miseries y a sos crims l'acosta,
 y'ls nauxers que li ofega, agraviada,
 los hi escup a la costa.

Joseph Torrelles Boix

Alacant

CRITICHS Y CRITICATS (1)

Acceptant que la crítica serveixi d'alguna cosa, es curiós estudiar com se fa crítica y com s'arriba a crítich, en relació de com se deuria haver d'esser y de que caldria fer per arribar a serne digne apostol.

D'això, ningú millor pot parlarne que'ls que hem vist d'aprop y per dins la «confecció» d'aquets savis criteris destinats a iluminar la massa anònima. Per tot arreu del món, la crítica té consemblant aspecte «d'qui sab qué» y viu animada d'un senç fi de miraments, que mostrant falsament un as-

(1) Tenim una veritable satisfacció al poder reproduir comptant ab lo permís de son meteix autor, lo present notable article de nostre amic l'Adrià Gual, un dels joves que més ha treballat y s'ha sacrificat per la cultura catalana, ensemps, que, no caldria dirho, més maltractat s'ha vist per nostres estúpids crítichs, veritables eunuchs de l'art, com los digné l'Anatoli France, que per sort encara no havia conegut los nostres.

¡ Avant y Fora !

pecte d'alt altruisme, tanquen millor tota mena de menudes y mequines mires en complert sentit contrari, però com que del món un dels llochs més menestrals (y consti que parlo en sentit immaterial), es aquest lloch hont vivim nosaltres, y com que les coses y'ls fets estan sempre en perfecta relació ab l'ambient hont se desenrotllen, per això, la crítica enfática de per arreu pren aquí, generalment, l'aspecte més grotesch y doblement maligne (o quan menys ab intenció d'esserho), que en cap altre recó de mon hont se fan coscs.

D'això'n té la culpa, meytat la miseria, meytat la ignorancia. La miseria, perque seguint la tradició del bon pervingut, se fa tot per aquí ab «apariencia», y vull dir en aquet cas concret que's fan diaris y revistes que semblen selectes; que tinguin servides totes les seccions d'informació a imitació sempre de lo extranger, però procurant que surti «barato», o si es possible (que si que ho es) procurant que surti de franch. Són moltes les redaccions dels diaris que per aquí's publiquen que tenen crítich senç sou, y ¿no sabeu per qué? Perque ab tot y que'ls moments actuals són de lluyta material terrible y tothom necessita guanyarse lo troç de pa ab esforç a voltes verament titànich, hi ha entre'ls nostres homes una necessitat encara més imperiosa, ab tot y que sembli mentida, la de tenir a disposició un lloch desde hont poguer parlar ab ressò per intentar ferir, si es que ho logren, y aquest lloch... val la pena d'esser considerat com un càrrech honorífich.

Quan no es aixís y'l crítich cobra, cobra poch y es considerat com un empleat de la casa, que a més de fer critiques colaboreja en la confecció general del diari y té les seves hores de saviesa fixades. En altres llochs del món lo crítich es un senyor que cobra tant per article y que comet, si's vol, brutalitats per apassionament, per interès, o per lo que's vulga, però sempre ho fa ab inteligencia y això li perdona la meytat del seu crim. Aquí, en cambi, impera la poca inteligencia donantse la mà ab la dolenteria, es dir, total revers de lo que un s'imagina que hauria d'esser lo perfecte crítich, acceptant que necessari sigui.

Aquest crítich un lo veu sabí y bò, es dir, l'home que veu clar, capaç d'orientar, de servir de guiya y de doldres d'un disbarat agè, l'home, en fi, que troba medis animosos per encoratjar al ensemps que renya ab la dolcesca del que no coneix la rencunia, perque porta ab ell la bondat nascuda de sa clarividencia. Ja sé que d'aquets ne corren poch, potser que no n'hi ha cap, però això no es obstacle per imaginàrsel y per arribar a la conclusió, de que no sent d'aquesta pasta més val que no n'hi hagin d'altres.

La crítica com se fa avuy, més que element edificant ho es destructor. ¿Qui més que la crítica, impideix la formació d'un senç fi

de criteris, que's creuen excusats de pensar, ser per ells sols, amparats com viuen del seu «mentor»? Quan veuen o senten quelcom que's diuen qu'es cosa d'art, ni per ells propis s'atreveixen a formarne lo petit criteri, cal esperar qu'en dirà'l crítich ab lo que pensen, ab lo que combreguen a diari... Per una peceta al mes los ho donen tot fet... indubtablement, en aquet temps de progrés hem arribat a la solució dels grans problemes.

D'altra part los artistes, los literats, y tots aquells que fan obres «criticables», senten la sugestió de les lletres de motillo, y si's planyen sota veu de la opinió poch favorable dels seus criticadors, se guaiden prou de ferho a veu alta, perque cal «saber viure» y no convé indisposarse ab los amos de la veu pública. Però no acaba pas aquí'l romiatge ridícol del vergonyant criticat, va encara més enllà, arriba a la inconscient aspiració de ser agradós al crítich que detesta y sacrifica la seva obra, per alcançarne la conformitat en forma de «gazetilla».

En aquet punt arribant, no sé pas qui es més de planyer, si'l crítich o'l criticat. Lo primer es víctima de la ignorancia, y va disfreçar «d'algu», l'altre sovint es «algu» senç disfreçar, s'apropa del primer implorant la caritat que li cal. Com si diguessim lo mort de gana suplicant al mort de fam, un quadro de desconsolador, un quadro de costums de la vida moderna!

Oh!... cal no dir sempre la veritat, si l'artista suplicant «pogués» dir lo que sent, si tots los criticats «poguessin» parlar clar al·larien la veu ab energia per protestar de tanta bestiesa, però... y després? fet y fet los altres són mestres de la situació, què hi fa que no siguin bons, què hi fa que no siguin intelligents?... tenen un diari a la seva disposició, y devant d'aquesta força positiva tota reverencia resulta poch reverent, ni que'l cap s'embruti de terra al ferla.

No vol pas dir res que'l parlar clar avuy fos potser un bé per l'avenir; ha passat de moda lo pensar ab los de demà. Cal callar, cal callar, y de silenci en si'enci, deixar poder en un recó la sinceritat ab que podríem defensar la nostra causa.

Parleu ab qui volgueu, dels qui hagin fet quelcom sotmés després al públich, y ni un sol s'os mostrarà content de la opinió crítica qu'ha merescut lo seu treball, tothom està indignat y de vegades ho està per altri y tot, però proposeu cridar y semblen cargols quan los toquen la banya, tot seguit s'amaguen sota la malehida closca... y entant, que vagi sembrant insustancialitat la crítica, entant deixeu pasturar a son plaier aquets remats ridícols. Val més callar, lo senyor conservador que portem a dins no permet certes coses. Si algú dels meus amichs crítichs (que també'n tinch) se sentís ferit per aquestes consideracions, preludi tan sols de quant podria dir, y no dich que no diga, si algú

d'ells, donchs, no creyentse comprès en les justes excepcions de tota regla (cosa que'm fa dir lo poch de bona criança que encara'm resta) se sentís molestet y's disposés a «ferm-ho pagar car», qu'enllesteixi.

Fet y fet es sempre més bonich pagar car que vendre barato... vesteix més.

Adrià GUAL

La Doctrina

A mon amich en Joseph Aladern

Lo vellèt mossèn Joseph,
cada diumenge a la tarda,
dins de l'esglesia meteix,
fa doctrina a la maynada;
perque hi vagin més a pler,
a tots les en dó una estampa.
Dins de l'esglesia meteix,
que es d'l temps de l'antigalla;
no més té que dos altans
de fusta tota corcada...
Mireulo al altar major,
fent doctrina a la maynada,
ab cara d'alegre cor,
ab la fè en lo fons de l'ànima.
L'apaga-llums d'u a la mà,
vers al banch dels nins s'acosta;
a un noy més grandet que hi ha
fa dirli lo Parenostre;
mes quan bé no'l diga pas,
un colp de canya a la closca.
Fa bé una petita nina
que se'n al altre banquet:
hi va avuy per primer dia,
ja ha pres persignarse bé.
Après tots la mà li besen,
ell estampes reparteix,
mentres qu'ab tremola veu
y tocantlos a l'espatlla,
va dient a la maynada:
—Aymen y serviu a Deu—
diu lo vell mossèn Joseph;
—Avny ja hem fet prou doctrina,
lo diumenge que s'acosta,
si Deu vol, ne farem més —

Après plens de joya surten,
quiscun ab la seva estampa;
boy baixant los esglaons,
juguen qui la té més maca.
Cada festa així meteix
fan rotlló al mig de la plaça;
l'un diu que'l *Crech en un Deu*
es més llarch que'l *Deu vos salve*;
l'altre perque es més petit
que més grossa li han donada,
y, poble amunt, poble avall,
tothom se fica a sa casa,
mentres que al vell campanar
va trillejant la campana,
que de doctrina han sor'it,
plens de joya, la maynada.

Joseph SUBIRANA

Gerdanya, 1914.

La Sardenya Catalana

II

La Conquesta de Sardenya

(Continuació)

Mori Jaume II, deixant a Alfonso lo dret, are per are solidament assegurat, demunt la Sardenya.

¡Y amb qui cuidado se mirava al-hora lo Castell de Càller, manant que no se admittissi ningú novell citadí que nat no fossi en los Estats de Aragó!

Los privilegis acordats a Càller, de Alfonso, passat Rey després la mort del pare, fòren: que se nombressi en Càller una classe de jurats; y cich concellers escullits entre ells, regíssin periòdicament la cosa pública segons les consuetuts de Barcelona; que fossin ampliats los confins del territori calleritá; que no més en la platja de Bonaria ma en lo port de Càller se descarreguessin les mercederies, y gratuïtament se distribuís als citadins la provigió de la sal.

D'aquesta manera, la ciutat de Càller, devenguda seu del Govern Aragonés en la insula, reprenia lo seu antich esplendor.

Però, no descomparien les discordies, y 'ls Doria, sotmesos o rebel·les, com los hi permetia la sort, acollíen los sasseresos fugitius y corrien demunt llurs naus envers les platjes ocupades dels aragonesos. Ademés, eren arribats fins a blocar lo Castell de Càller y haurien també représ lo de Sàsser si 'l capitá de Vila de Iglesias, amb Bernart de Cespuades, no havessin rebaixat lo número dels malcontents, obrint de nou les portes de Sàsser als mens culpables dels bandits.

Amb tot, los Genovesos y 'ls Doria, no po, gueren romandre molt temps sense fastiguejar de nou los senyors de la insula, y per quant mal fossi a 'n ells tornat lo tentatiu fet de ocupar lo Castell de Quirra, en la Costa oriental de la insula, no per aixó se tratengueren de embistir Terranova y altres forteses, donant lo guast a la Vila de Sorso, mentres que quatre naus catalanes; destinades a portar nous adjuts a los aragonesos cayéven en poder de Salany, capitá de deu galeres genoveses.

En aquell entremitj moria D. Alfonso y al mateix temps lo seu més fidel amich, Hugó III, y per aixó, Marián y Joan, fills del Jutge de Arborea, en assistir a l'incoronació del novell Rey de Aragó, En Pere IV, dit lo Ceremoniós, no representàren

llur pare, ma llur germà primogènit Pere III, hereu del judicat.

Aquest, ambe 'l govern, havia heretat també los sentiments polítics del pare, y fidel se mostrava en tota ocurrencia, al Rey y als seus oficials.

Los seus germans, possessors del Gocéano y de Montecuto, imitaven la sua fé y prestàven al novell Rey lo degut homatge. Los Marchesos de Malaspina, los comptes de la Guerardesca, y 'l Comú de Pisa, reconeixien en igual manera la senyoria del Rey.

Favorable fou pertant, a les armes aragoneses, lo comensament del nou regne, y per quant los Doria, últims a obehir, resistíssin més que 'ls altres, sitiats d'En Ramon de Cardona y vensuts en batalla, plegàven a la sumissió.

Però no faltàven als aragonesos aménasses de novells enemichs. Luquino Visconti, senyor de Milà, volent fer valdre los seus drets sobre la Gallura, que ell creyeva passats en la sua familia, desdrés la mort del Jutge Nino, se acostava als Genovesos y als Pisans, y tramava amb ells una invasió en la insula.

Essent acabat en aquell temps lo govern de Ramon de Ribelles, lo Rey nomenà a tenir lo regne, Bernart de Boxadós, ja pràctic en les coses del pahís, y home bo per inspirar conhansa o timor en qui obehia als novells o als antichs senyors.

Ma aquest novell capitá poch sobrevisqué a la seua arribada en la insula, per lo que fou menester que don Guillelm de Cervelló, novament destinat a 'n aquell encàrrech, se portessi en Sardenya.

Esclatà finalment, amb embat, la guerra dels Doria, baix lo mateix govern del Cervelló, en lo moment més riscós per la Corona, aixó és, quan més aspres s'encenien en los regnes de Valencia y de Aragó, per molts altres motius, les guerres interiors.

Se trobava 'l Rey en Saragossa, quan li pervengueren infaustes notícies de tal guerra, infelis pels Aragonesos, y no volguent interposar dilació en reparar les suportades disaventures, ordenà tantost que novella armada s'enviessi en Sardenya. En aquesta ocasió elegí, nou llochtinent, Rambalt de Corbera, guerrer ja provat en armes, y al seu costat posà un baró català de gran fama en coses de guerra, anomenat Pons de Sancta Pau.

Amb l'arribada del nou llochtinent, les coses mudàren de semblansa. Les seues tropes, assistides pel favor y la potencia dels Jutges de Arborea, lliuràren prontament la ciutat de Sàsser del siti, y 'ls Doria que l'ocupàven, ne restàren tant descoratjats, que sens dificultat fòren catxats de l'insula.

Si fins are havèm vist embestir les armes aragoneses per families estrangeres, are veyèm lo més potent dels isolans, y 'l més fidel vassall del Rey, mudar repentinament de avis, fastiguejant tant los seus vells amichs, per quant los havessi afavorits en temps enrera.

Marià, lo qu'era al-hora jutge de Arborea, amb la sua llarga estada en la Cort de Aragó, havia acreixit la sua perspicacia d'aquella experiència que se necessita en les coses de l'Estat, y aprofitant d'alguns malumors que ja corrien entre ell y 'l Rey comensà a cambiar l'amistosa relació en hostilitat manifesta, pretenguent del Rey qual premi per l'assistència donada en lo lliurament de Sàsser, la donació de la Vila de l'Alguer.

Lo llochtinent, d'altra part, tenint entesa del malumor del Jutge, aixecava en Rocafort un altre Castell, que amenassava Marià més d'aprop. Lo Rey pertant, estant en pensament per la mala plega que les coses estaven prenint, provehia més eficasment a l'armament del seu navili. Los subdits aragonesos, feven a qui més podia per adjudar lo Rey en la empresa, y 'ls procuradors de les ciutats y viles oferien llurs persones y propietats, amb això que capità de l'expedició fossi anomenat En Bernat de Cabrera.

Lo meteix Rey, abans de deixar partir los navilis, recullia en la sua regia de Valencia, tots los richshomes y cavallers que prenien part en la expedició, y amb pesades y valentes paraules, com havia fet Alfonso en altra ocasió, encoratjava los seus homens a mostrarse lleals cavallers, no tant en combatre l'enemich, com en obehir a llur capità.

Parti, donchs, En Bernat de Cabrera amb quarantacinch galeres y altres grosses naus y en passant pel port de Mahó, tengué aquí notícia que Nicola Pisà, capità general dels Venecians, confederat del Rey d'Aragó, se trobava a esperar-lo amb vint galeres en lo port de Càller, pront a combatre lo comú enemich; que 'l llochtinent governador de la insula, estrinyia vigorosament de assetge la vila de l'Alguer, doncs se feva més que oportuna l'arribada de la armada aragonesa.

Sense ferse molt esperar comparegué tantost En Bernat de Cabrera en les marines de l'Alguer, ahont, adjuntant-seli la armada veneciana y 'l llochtinent de la insula, s'aprestava per combatre les naus de Gènova, aparellades per instigació del Jutge de Arborea, en les algües del Port del Compte.

Alàbase molt del Rey En Pere, qui ordenador fou a un temps y descriptor de la empresa, l'abilitat y valentia amb que lo capità general dirigí la batalla, y 'ls mateixos genovesos, per quant a la superioritat de les forces enemigues hagin atribuït la desfeta de llur armada, no pogueren dissimular lo coratge y 'l concell d'En Cabrera.

La batalla, que durà animosa y terrible era més semblant a un conflicte terrestre que a un combatiment de mar, ja que 'l capità dels Aragonesos, amb una cadena d'entenes y de bigues, havia junyit les seues naus a 'n aquelles dels enemichs, posant-los axí en la necessitat de combatre o de caure juntament amb los altres.

Restàren en poder dels aragonesos vencedors trentatres galeres enemigues, y lo capità dels genovesos degué de fugir amb les restantes.

No tenint los Algueresos, després d'aquesta decisiva victòria, alguna esperansa de útil resistència, y veyent ells mateixos tornada vana l'oferta feta poch abans al Doge de Gènova, de reconèixer per llur senyor, s'arrendiren als aragonesos y obríren les portes a 'n En Bernat de Cabrera, y 'l qual, entranthi amb la bandera desplegada y amb l'exèrcit en ordre, ocupava la fortesa, encomanant lo govern de la terra al Baró català Gispert de Castellet.

En Bernat de Cabrera, que s'era potser més del dever deixat trasportar de la bona sort de la guerra, y pareixentli de poguer aprofitar de la victòria també demunt de qui no era vençut, cridava a la sua presència lo Jutge de Arborea, a fi de que donguessi rahó del seu obrar, hostil a la Corona, faltant així als seus devers de amich y de vassall.

Ramón Clavellet

(seguirà)

ESPECTACLES

Teatre Principal — Barberia Graner

«Servicios completos, 75 cts.»

«Afeitar solo, un real»

Niños y militares, 15 cts.»

Les Calderes d'en Pere Botero, çarçuela d'espectacle, per entretenir la maynada y ls grans innocents, lletra d'en Joseph Morató y musica del Mestre Esquerrà.

En Graner ha fet santament, desenganyat de l'art, ha plantat barberia, y ara ables seves lleugeres estisores y fines navages, va prenent lo pel al públich que es un gust. No li faltarà feyna, perque dit siga sença respecte, entre les nostres classes acomodades n'hi ha molta de llana per afeitar, en materia artística.

Ara, parlant seriament, cal dir que si en temps d'en Pitarrà y fins d'en Piquet, s'haguessen volgut fer passar en serio aquestes coses, potser que aquell meteix públich tan baix, hauria comprès la broma, y hauria acabat per posarse a ballar lo *Crispin-crispan*, ab tota tranquil·litat, seguint la broma dels actors, o s'hauria posat a pelar taronges ab tota la patxorra, menjantse'ls grills y tirant les peles al escenari.

P. F.

Tots los gats

Volen tenir tos

Hem rebut una molt atenta rèplica del senyor Miquel y Planas, a la nostra defensa, titulada *Animes miserables*, publicat avuy fa quinze dies en aquestes columnes. Sentim que l'haverla rebuda un poch tart, ens priva de publicarla aquesta setmana, lo qual ens dispensarà l'atent replicant, prometent ferho ab molta satisfacció en lo número vinent, al meteix temps que procurarem esvahir ab bones rahons alguns errors que sofreix al apreciar certes qüestions de llenguatge.

De totes veres aplaudim lo camí emprés ab tant bon concell pel senyor Miquel y Planas, lo que demostra que la nostra contesta li ha fet posar la reflexió que li mancà al escriure la critica objecte de la disputa. Qui ara c troba en lo meteix cas que's trobà per error de consciencia'l senyor Miquel y Planas, es lo director de *Juventut*, en Lluís Via, emparentatse's pels meteixos escabrosos camins del insult espontani. Mes no tinga por que repetim lo cas, no'ns hi enfadarem, no'ns agrada remugar lo mastegat, com los bous o les cabres.

Avuy no. No puch discutir ab persones que's fan instruments conscients o inconscients del pensar d'altri, que prou grans són per defensarse.

En Via es un bon xicot incapaç de fer mal al pà que's menja, sinó que ell s'ha cregut en lo dever de defensar als seus superiors y aquil tenen fent l'enfadat y ab cara de menjarse'ls bolets crusos. No hi creguin ab aquesta pose d'en Via. Per si ja fa una implicita confessió de que té'l dever moral de trobar bé y correcte tot lo que escriuen los redactors de *Juventut*, encara que diguin; *via fora!* exclamació usada contra'ls lladres o'ls enemics de la patria; encara que acusin de *fer treure* les pecetes de la butxaca; encara que diguin que una obra literaria es una vergonya per Catalunya; encara que tractin de manca de rubor editorial senç precedents; encara que a les opinions meditates les hi diguin tonteries y bestieses; encara que les motegin d'incalificables monstruositats, y cent coses més que jo may havia vist dir ab sanch freda, lo qual no revelen pas ni cultura ni respecte en qui ho escriu; donchs un home que's trobi en lo cas de sancionar tot això, està incapacitat per discutir, se troba en lo compromís d'haver de ferse ressò de tot lo que dignen los seus companys, encara que sa consciencia li repugni, y jo crech que lo més alt atribut de la digni-

tat en l'escriptor es la sinceritat, que pensi per ell y parli per ell.

Jo crech fermament que en Via no es així, tal com apareix en la critica que fa dels meus actes y per això no li contesto, car l'obligaria a violentar la seva consciencia y li podrien venir disgustos per coses que ell no hi té cap culpa, o sols una culpa circumstantial.

Esperi l'amich Via que plegui *Juventut*, que segons diuen no trigarà gayres setmanes, y aleshores que podrà parlar sincerament, jo li oferesch de bon grat les columnes de CATALONIA, per exposar tot lo que pensi de les meves obres. Estich més que segur que ho farà ab los mellors modos y fins ab discreció y que alguna cosa podrà aprofitar de lo que ell m'observi.

Joseph ALADERN

CRONICA Y COMENTARI

Dijous passat, nostre company senyor Falp y Plana donà al Ateneu Barceloní una lluminosa conferencia apoyant l'idea de qu'el nacionalisme o sia l'amor a la terra y naturalesa propia, es lo veritable fonament de tot art, de tota llibertat y tot progrés, en contra de les idees extrangerisadores exposades per alguns catalans desgarrats que volen cercar en los altres lo que en si meteixos tenen.

Demà, alguns de sos amichs y admiradors li donen un dinar a la *Maison Dorée*, per l'èxit obtingut per sa darrera obra *Lo Geni Català*, obra que sintetisa'l moment present de nostre cultura nacional.

Ens associem de tot cor al homenatge ofert a un dels nostres més actius reconstructors de la nacionalitat perduda.

Ab lo follet del número vinent acabarem la publicació de la hermosa narració de Joseph Berga, la qual anirà acompanyada d'un retrat, veritable obra d'art, degut al llapiç del seu fill, junt ab una petita y interessant biografia del mestre de la escola d'art olotina.

Per després tenim lo gust d'anunciar a nostres lectors la publicació d'una obra clàssica d'un interès excepcional per Catalunya, la qual esperem que será rebuda ab entusiasme per tots los bons fills de la terra que desitgen conèixer una de les grans èpoques de la seva historia.

SUSCRIPCIÓ

perpetuar la memoria del poeta Antón Isern, en lo cim del castell de Burriach, lloch hont morí,

Associació Catalanista de Premià de Mar

(Segona recaudació) Ptas. Cts.

Suma anterior. . . 40 50

Joseph Obiols, 0 50 ptes.—Estebe Vinyals, 0 50 ptes.—Anton Costa, 0 50 ptes.—Marcel Moragas, 0 50 ptes.—Joseph Alsina, 0 25 ptes.—Pere M. Patit, 0 25 ptes.—Anton Cortada, 0 50 ptes.—Pere Cantlà, 0 25 ptes.—Sebastià Mitjans, 0 25 ptes.—Lluís Botey, 0 25 ptes.—Miquel Puig, 0 50 ptes.—Salvadó Serra, 0 50 ptes.—Juan Aubet, 0 25 ptes.—Salvadó Roig, 0 50 ptes.—Salvadó Vidal, 0 25 ptes.—Salvadó Cutet, 0 50 ptes.—Francesch Puig, 0 50 ptes.—Marian Chibillé, 0 25 ptes.—Juan Crespo, 0 5 ptes.—Juan Bentura, 0 25 ptes.—Joseph Abril, 0 50 ptes.—Joseph Jaume, 0 25 ptes.—Marcel Gallofré, 0 25 ptes.—Miquel Chibillé, 0 50 ptes.—Joseph Fontcuberta, 1 pecete.—La Comissió de la suscripció, 3 ptes.

TOTAL. . . 53 40

Tip. Universitat, 47, Barcelona

OBRA NACIONAL

Diccionari Popular de la LLENGUA CATALANA

Catalunya, Mallorca, Valencia, Andorra, Rosselló, Sardenya, Llenguadoc, etc

CONTENINT

totes les paraules compreses en tots los altres DICCIONARIS catalans d'ençà de la publicació del primer, en 1650, pel gramàtic en Pere Torra; les variants de les comarques de Catalunya, Mallorca, Valencia y Illa de Sardenya; lo tresor lingüístich de català primitiu conservat en los dialectes del Mig-dia de França y vessants dels Pireneus; lo llenguatge clàssich y literari dels Trovadors de la Edat Mitja, del segle IX al XV; la terminologia completa dels Oficis, Arts, Industries y Ciències modernes y ls termes estrangers introduhits modernament pel comerç literari, científich y artístich ab les nacions civilisades de Europa y América.

Redactat y ordenat en vista dels Diccionaris de totes
les Llengües Neu-llatines y ls principals documents referents al nostre Idioma

PER

JOSEPH ALADERN

Ab les etimologies llatines, gregues, arábiques, y hebrayques del Vocabulari Semítich Català de

Mossén Marian Grandia

Van publicats 2 tomos dels 4 que contindrà

500,000 mots

TRIPLICA AL MES COMPLERT DELS PUBLICATS

Dos quaderns setmanals: 00'25 cada quadern
Per tomos complerts: 5 pecetes mensuals

05/96 711 Bar) Cat.